

Sosyal Bilgiler

1. Dönem 1. Yazılı Çalışması 01

Ad Soyad: _____ Sınıf/No: _____ Tarih: ____ / ____ / ____

01

Soru – Kolay

Mahalledeki bir topluluk, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı için şarkılar hazırlamıştır. Çalışmalarda Nisan piyanosunu çalmış, diğer kişiler ise şarkıları birlikte seslendirmiştir. Hazırlanan eserler, bayram günü mahalle sakinlerine sunulmuştur.

Nisan'ın dâhil olduğu grubu ve bu grupta üstlendiği rolü yazınız. Cevabınızı metindeki bir bilgiyle açıklayınız.

.....

.....

02

Soru – Kolay

Dâhil olduğumuz gruplarda çeşitli haklara sahip olur ve sorumluluklar üstleniriz. Örneğin bir öğrenci, sınıfta düşüncesini ifade etme hakkını kullanırken arkadaşlarının konuşmalarını dinleme sorumluluğunu da yerine getirir.

Sınıf ortamından bir hak ve bir sorumluluk örneği yazınız. Bu sorumluluğun sınıftaki yaşama katkısını açıklayınız.

.....

.....

03

Soru - Kolay

Geçmişte bazı yerlerde, ihtiyacı olanlara destek olmak için sadaka taşları kullanılmıştır. Yardım etmek isteyenler bu taşlara para bırakmış, ihtiyaç sahipleri de gereksinimleri kadarını almıştır.

Metindeki bilgilere göre sadaka taşı uygulamasının yardımlaşmaya nasıl katkı sağladığını açıklayınız.

.....

.....

04

Soru – Kolay

Ada, yarınki voleybol maçı için oldukça heyecanlıdır. Bu nedenle akşam babaannesinin hazırladığı yemeği hızlıca yemiş, ödevlerini yapmış ve erkenden uyumuştur.

Metinden hareketle Ada'nın dâhil olduğu grupları ve bu gruplardaki rollerini yazınız.

.....

.....

05

Soru - Orta

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde konuşulan dil, oynanan halk oyunları ve hazırlanan bazı yemekler Türkiye'dekilerle benzerlik göstermektedir. Bunun yanında iki ülkede günlük yaşamda kullanılan bazı sözcüklerde ve yemeklerin hazırlanışında farklılıklara da rastlanmaktadır.

Bu bilgilerden hareketle Türkiye ile KKTC arasındaki kültürel özellikleri benzerlik ve farklılık açısından açıklayınız.

06

Soru – Orta

Almanya'ya çalışmak amacıyla giden Türkler, beraberlerinde yemek kültürlerine ait örnekleri de götürmüştür. Zamanla Almanya'nın birçok şehrinde döner lokantaları açılmış ve döner farklı kişiler tarafından tüketilmeye başlanmıştır.

Bu örnekten hareketle insanların farklı ülkelere gitmesinin kültürler arasındaki etkileşime nasıl katkı sağlayabileceğini açıklayınız.

07

Soru – Orta

İhtiyaç sahipleri için yapılan yardım çalışmasında gerekli olan malzemeler önceden belirlenmiştir. Bazı kişiler kullanılmamış okul çantaları getirmiş, bazıları defter ve kalem almış, bazıları da malzemelerin sınıflandırılmasına ve taşınmasına yardımcı olmuştur.

Çalışmaya katılan kişilerin farklı katkıları, ortak amacın gerçekleşmesini nasıl kolaylaştırmıştır? İki örnek kullanarak açıklayınız.

08

Soru – Orta

Farklı ülkelerden Türkiye'ye gelen çocukların katıldığı bir buluşmada herkes kendi ülkesinde oynadığı bir oyunu tanıtmıştır. Bazı oyunların kuralları birbirine benzerken bazılarının kullandığı araçlar ve oynanış biçimleri farklı olmuştur. Çocuklar, oyunları tanıtırken arkadaşlarını dinlemiş ve daha önce bilmedikleri oyunları birlikte oynamıştır.

Bu buluşmada çocukların farklı kültürlerle saygı gösterdiğini ortaya koyan iki davranışı yazınız. Bu davranışların çocuklar arasındaki ilişkilere katkısını açıklayınız.

09

Soru – Zor

Türk Kızılayın bazı illerde yürüttüğü “2. El Tekstil” projesinde kıyafet dönüşüm kutularında tekstil ürünleri ve kıyafetler toplanmaktadır. Bu ürünlerin geri dönüşümünden elde edilen gelir; barınma, gıda, giyim ve eğitim desteği gibi faaliyetlere kaynak oluşturmaktadır.

Bu projenin hem kaynakların değerlendirilmesine hem de toplumsal dayanışmaya nasıl katkı sağladığını açıklayınız. İki katkı arasındaki ilişkiyi belirtiniz.

10

Soru – Zor

Nova ödevini yaparken yaşadığı ilin konumunu şu bilgilerle anlatmıştır:

“İlimiz, denize kıyısı bulunan bir ilimizin doğusunda yer almaktadır. Kuzeyinde yüksek dağlar, güneyinde bir göl bulunmaktadır. Ülkemizin önemli kara yollarından biri ilimizden geçmektedir.”

Öğrencinin kullandığı bilgilerden üçünü seçiniz. Bu bilgilerden hangi özellikler yoluyla ilin göreceli konumunun anlatıldığını yazınız.

11

Soru – Zor

Bir mahallede farklı yörelerden gelen aileler yaşamaktadır. Ailelerin hazırladığı yemeklerde, oynadığı oyunlarda ve kutladığı bazı özel günlerde farklılıklar bulunmaktadır. Mahallede düzenlenen bir etkinlikte aileler kendi kültürel özelliklerini tanıtırken diğer ailelerin getirdiği örnekleri de dinlemiştir.

Bu etkinlikte kültürel özelliklere saygı gösterilmesi, mahallede birlikte yaşamaya nasıl katkı sağlayabilir? Farklılıkları tanıma ve insanlar arasındaki ilişkiler açısından açıklayınız.

12

Soru – Zor

Bir ilin göreceli konumu hakkında aşağıdaki bilgiler verilmiştir:

- İlin batısında bir deniz bulunmaktadır.
- Doğusunda yüksek dağlar uzanmaktadır.
- İl, iki büyük kenti birbirine bağlayan kara yolu üzerinde yer almaktadır.
- İlde tarihî yapılar ve doğal güzellikler bulunmaktadır.

Bu özelliklerden ikisini seçiniz. Seçtiğiniz her özelliğin ilin günlük yaşamını veya ekonomik faaliyetlerini nasıl etkileyebileceğini açıklayınız.

1. Dönem 1. Yazılı Çalışması 01 | Cevaplar ve Değerlendirmeler 01

01

Kolay - Cevap: Nisan, müzik topluluğuna dâhildir ve bu grupta çalgıcı rolünü üstlenmiştir. Çalışmalarda piyano çalması, rolünü belirlememizi sağlar.

Çözüm: Metindeki kişiler bayram için birlikte müzik hazırlamıştır. Bu ortak çalışma, onların bir müzik topluluğu oluşturduğunu gösterir. Nisan'ın piyano çalması ise toplulukta çalgıcı olarak yer aldığını anlamamızı sağlar.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Müzik topluluğunu Nisan'ın dâhil olduğu grup olarak belirler.	3
Nisan'ın rolünü çalgıcı veya piyanist olarak belirtir.	3
Piyano çalma bilgisini rolünü belirlerken kullanır.	4

Kısmi puanlama: Son ölçütte yalnızca "Müzik yapmıştır." gibi genel bir ifade kullanılmışsa **2 puan** verilir.

02

Kolay - Cevap: Öğrencinin eğitim alma hakkı vardır. Ders araçlarını özenli kullanmak ise bir sorumluluktur. Bu sorumluluğun yerine getirilmesi, ortak kullanılan araçların zarar görmesini önler ve diğer öğrencilerin de onlardan yararlanmasını sağlar.

Çözüm: Hak, kişinin sahip olduğu bir yetki veya özgürlüktür. Sorumluluk ise yerine getirmesi gereken davranışlarla ilgilidir. Sınıftaki sorumluluklar, ortak yaşamın düzenlenmesine ve herkesin haklarını kullanabilmesine katkı sağlar.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Sınıf ortamına uygun bir hak belirtir.	3
Sınıf ortamına uygun bir sorumluluk belirtir.	3
Sorumluluğun sınıf yaşamına katkısını açıklar.	4

Kısmi puanlama: Son ölçütte katkı açıklanmadan yalnızca "Sınıfa yarar sağlar." gibi genel bir ifade kullanılmışsa **2 puan** verilir. Hak ve sorumluluğun aynı konuda olması zorunlu değildir.

03

Kolay - Cevap: Sadaka taşı, yardım etmek isteyenlerle ihtiyacı olanlar arasında bir paylaşım yolu oluşturmuştur. İmkânı olanların bıraktığı para, ihtiyaç sahiplerinin gereksinimlerini karşılmasına yardımcı olmuştur.

Çözüm: Sadaka taşına bırakılan para, ihtiyacı olanların yararlanması için kullanılmıştır. Böylece toplumdaki kişiler imkânlarını başkalarıyla paylaşabilmiştir. Bu uygulama, yardımlaşmanın ve ihtiyaç sahiplerine duyarlılığın geçmişteki örneklerinden biridir.

Değerlendirme ölçütü	Puan
İmkânı olanların para bıraktığını ve ihtiyaç sahiplerinin bu yardımdan yararlandığını belirtir.	5
Uygulamanın ihtiyaçların karşılanmasına veya toplumsal dayanışmaya katkısını açıklar.	5
Kısmi puanlama: İlk ölçütte uygulamanın yalnızca bir yönü belirtilmişse 2 puan verilir. İkinci ölçütte yalnızca “Yardımlaşmayı sağlar.” denilmiş, nasıl katkı sağladığı açıklanmamışsa 2 puan verilir.	

04

Kolay - Cevap: Ada, aile grubunda torun, okul veya sınıf grubunda öğrenci, voleybol takımında ise oyuncu rolündedir.

Çözüm: Ada’nın babaannesiyle olan ilişkisi, ailedeki torun rolünü gösterir. Ödevlerini yapması ve okulda derslere katılması öğrenci rolüyle ilişkilidir. Takım arkadaşlarıyla sahaya çıkması ise voleybol takımında oyuncu olduğunu gösterir. Böylece Ada’nın farklı gruplarda farklı roller üstlendiği anlaşılır.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Aile grubunu ve torun rolünü doğru yazar.	3
Okul veya sınıf grubunu ve öğrenci rolünü doğru yazar.	3
Voleybol takımını ve oyuncu rolünü doğru yazar.	4
Kısmi puanlama: Grup veya rol tek başına doğru yazılmışsa ilgili ölçütten 1 puan verilir. Voleybol takımında “sporcu” veya “voleybolcu” ifadeleri de kabul edilir.	

05

Orta - Cevap: Türkiye ile KKTC arasında dil, halk oyunları ve bazı yemekler bakımından benzerlikler bulunmaktadır. Bunun yanında bazı sözcüklerde ve yemeklerin hazırlanışında farklılıklar görülmektedir. Bu durum, ortak kültürel özelliklerin yanında yerel farklılıkların da yaşatıldığını gösterir.

Çözüm: Metinde iki ülkede görülen ortak ve farklı kültürel özelliklere yer verilmiştir. Dil ve bazı halk oyunları benzerliğe örnek oluşturur. Sözcüklerdeki ve yemeklerin hazırlanışındaki farklılıklar ise kültürel çeşitliliği gösterir.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Metinden bir kültürel benzerlik belirtir.	3
Metinden bir kültürel farklılık belirtir.	3
Benzerliklerle birlikte yerel farklılıkların da bulunabileceğine ilişkin sonuç çıkarır.	4
Kısmi puanlama: Son ölçütte yalnızca “Benzerlik ve farklılık vardır.” denilmişse 2 puan verilir.	

06

Orta - Cevap: İnsanlar başka ülkelere giderken yemeklerini, geleneklerini ve yaşam biçimlerine ait özellikleri de beraberlerinde götürebilir. Dönerin Almanya’da tanınması, farklı toplumların birbirlerinin kültürel özellikleriyle karşılaşmasına ve bu özelliklerden etkilenmesine örnektir.

Çözüm: Türklerin Almanya’ya gitmesi, iki toplumun kültürel özelliklerinin karşılaşmasına ortam oluşturmuştur. Döner lokantalarının açılması, Türk yemek kültüründen bir örneğin farklı kişiler tarafından tanınmasını sağlamıştır. İnsanların yer değiştirmesi, bu tür kültürel etkileşimlere katkıda bulunabilir.

Değerlendirme ölçütü	Puan
İnsanların göç ederken veya başka ülkelere giderken kültürel özelliklerini taşıyabildiğini açıklar.	4
Dönerin Almanya’da tanınmasını örnek olarak kullanır.	3
Bu durumu toplumlar arasındaki kültürel etkileşimle ilişkilendirir.	3

Kısmi puanlama: İlk ölçütte yalnızca “Kültürlerini götürürler.” denilmiş, bunun anlamı açıklanmamışsa **2 puan** verilir. Üç puanlık ölçütlerde doğru bilgi yazılmış ancak ilişki kurulmamışsa **1 puan** verilir.

07

Orta - Cevap: Çanta, defter ve kalem getirilmesi ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olmuştur. Malzemelerin sınıflandırılması ve taşınması ise toplanan yardımların düzenlenmesini ve ulaştırılmasını kolaylaştırmıştır. Farklı katkılar bir araya geldiğinde yardım çalışmasının aşamaları tamamlanabilmektedir.

Çözüm: Yardım çalışmaları yalnızca malzeme sağlanmasından oluşmaz. İhtiyaçların belirlenmesi, malzemelerin hazırlanması ve ulaştırılması da gerekir. Kişilerin farklı işlere katkı sağlaması, ortak amaca ulaşmayı kolaylaştırır.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Bir katkıyı çalışmadaki işleviyle açıklar.	3
Farklı bir katkıyı çalışmadaki işleviyle açıklar.	3
Farklı katkıların ortak amacı tamamladığını açıklar.	4

Kısmi puanlama: Örnek ölçütlerinde katkı yazılmış ancak işlevi açıklanmamışsa **1 puan** verilir. Son ölçütte yalnızca “Birlikte çalışmışlardır.” denilmişse **2 puan** verilir.

08

Orta - Cevap: Çocukların arkadaşlarını dinlemesi ve daha önce bilmedikleri oyunları birlikte oynaması, farklı kültürel özelliklere saygı gösterdiklerini ortaya koyar. Bu davranışlar, birbirlerini tanımalarını ve ortak bir etkinliğe katılarak arkadaşlık kurmalarını kolaylaştırır.

Çözüm: Çocuklar yalnızca kendi bildikleri oyunlarla ilgilenmemiş, arkadaşlarının oyunlarını da dinleyip denemiştir. Bu davranışlar, farklı kültürel özelliklere açık olduklarını gösterir. Birlikte oyun oynamak ve birbirini dinlemek, iletişimin gelişmesine ve birlikte yaşamın kolaylaşmasına katkı sağlar.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Arkadaşlarını dinleme davranışını belirler.	2
Farklı oyunları birlikte oynama davranışını belirler.	2
Bu davranışları farklı kültürel özelliklere saygıyla ilişkilendirir.	2
Davranışların tanışma, iletişim veya arkadaşlık kurmaya katkısını açıklar.	4

Kısmi puanlama: Son ölçütte yalnızca “Birlikte yaşamayı kolaylaştırır.” gibi genel bir sonuç yazılmışsa **2 puan** verilir. Metne uygun, aynı anlamı taşıyan farklı ifadeler kabul edilir.

09

Zor - Cevap: Kullanılmayan tekstil ürünlerinin geri dönüşüme kazandırılması, kaynakların değerlendirilmesini sağlar. Bu ürünlerden elde edilen gelirin ihtiyaç sahiplerine destek için kullanılması ise toplumsal dayanışmaya katkıda bulunur. Böylece kaynakların değerlendirilmesi, yardım çalışmalarına kaynak oluşturur.

Çözüm: Projede toplanan tekstil ürünleri değerlendirilerek gelir elde edilmektedir. Elde edilen gelir, eğitim ve gıda gibi alanlarda desteğe dönüştürülmektedir. Bu nedenle geri dönüşüm ile yardımlaşma arasında doğrudan bir ilişki kurulmaktadır.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Tekstil ürünlerinin geri dönüşümünü kaynakların değerlendirilmesiyle ilişkilendirir.	3
Elde edilen gelirin ihtiyaç sahiplerine destek olarak kullanılmasını dayanışmayla ilişkilendirir.	3
Geri dönüşümden elde edilen gelirin yardım çalışmalarına kaynak oluşturduğunu açıklar.	4

Kısmi puanlama: İlk iki ölçütte yalnızca “Geri dönüşüm yapılır.” veya “Yardım edilir.” denilmişse **1 puan** verilir. Son ölçütte iki katkı belirtilmiş ancak aralarındaki gelir ilişkisi kurulmamışsa **2 puan** verilir.

10

Zor - Cevap: Deniz kıyısındaki ilin doğusunda olması, komşu bir ile göre konumu; kuzeyindeki dağlar, yer şekillerine göre konumu; güneyindeki göl, su kaynaklarına göre konumu anlatır. Kara yolunun ilden geçmesi de ulaşım yollarına göre konuma örnektir.

Çözüm: Göreceli konum, bir yerin çevresindeki doğal ve beşerî özelliklere göre yerini anlatır. Komşu iller, dağlar ve göller bu anlatımda kullanılabilir. Ulaşım yolları da bir ilin göreceli konumunu açıklarken yararlanılabilecek beşerî özelliklerdendir.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Seçtiği ilk bilgiyi doğru özelliklerle eşleştirir.	3
Seçtiği ikinci bilgiyi doğru özelliklerle eşleştirir.	3
Seçtiği üçüncü bilgiyi doğru özelliklerle eşleştirir.	4

Kısmi puanlama: Her ölçütte bilgi doğru seçilmiş ancak hangi özelliklerle ilgili olduğu belirtilmemişse, o ölçüte ayrılan puanın yarısı verilir. Öğrencinin dört bilgidен üçünü kullanması yeterlidir.

11

Zor - Cevap: Ailelerin farklı yemekleri, oyunları ve özel günleri tanıtmaları, komşuların birbirlerinin kültürel özelliklerini öğrenmesini sağlar. Bu özelliklerin dikkatle dinlenmesi ve saygıyla karşılanması, kişilerin kendilerini kabul edilmiş hissetmelerine yardımcı olabilir. Birbirini tanıyan ve farklılıklarına saygı duyan komşular arasında iletişim ve güven gelişebilir.

Çözüm: Etkinlik, ailelere kendi kültürel özelliklerini paylaşma ve başkalarının özelliklerini tanıma fırsatı sunar. Saygılı davranışlar, farklılıkların insanların birbirini dışlamasına neden olmasını önlemeye yardımcı olur. Tanışma ve paylaşma yoluyla gelişen ilişkiler, mahallede birlikte yaşamayı kolaylaştırır.

Değerlendirme ölçütü	Puan
Etkinliğin farklı kültürel özelliklerin tanınmasına katkısını açıklar.	3
Saygılı dinleme veya farklılıkları kabul etme davranışını belirtir.	3
Tanır ve saygıyı iletişim, güven veya birlikte yaşamayla ilişkilendirir.	4

Kısmi puanlama: İlk iki ölçütte doğru unsur yalnızca adlandırılmışsa 1 puan verilir. Son ölçütte yalnızca “Birlikte yaşamayı kolaylaştırır.” denilmiş, bunun nasıl gerçekleştiği açıklanmamışsa 2 puan verilir.

12

Zor - Cevap: Denize kıyısının bulunması, ilde balıkçılık ve deniz ulaşımı gibi faaliyetlerin yapılmasına imkân sağlayabilir. İlin iki büyük kenti bağlayan kara yolu üzerinde yer alması ise ulaşım ve ticaretin gelişmesine katkıda bulunabilir.

Çözüm: Bir ilin göreceli konumu, çevresindeki doğal ve beşerî özelliklerle ilişkilidir. Deniz, dağlar, ulaşım yolları ve tarihî yapılar bu özelliklere örnektir. Denize yakınlık bazı ekonomik faaliyetlere imkân sağlarken kara yolu bağlantısı insanların ve ürünlerin taşınmasını kolaylaştırabilir. Tarihî yapıların ve doğal güzelliklerin turizme katkısı da örnek gösterilebilir.

Değerlendirme ölçütü	Puan
İlk konum özelliğini seçer ve olası etkisini açıklar.	5
İkinci, farklı konum özelliğini seçer ve olası etkisini açıklar.	5

Kısmi puanlama: Özellik doğru seçilmiş ancak etkisi açıklanmamışsa ilgili ölçütten **2 puan** verilir. Dağların ulaşımı güçleştirebilmesi veya tarihî ve doğal güzelliklerin turizme katkı sağlayabilmesi gibi gerekçeli farklı cevaplar kabul edilir.